

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 2. An Logica sit Ars?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

§. II.

An Logica sit Ars?

10. *Noca* 1. Probatum hucusque est Logicam esse virtutem intellectualem; modò indagandum, qualis virtus mentis sit Logica: nam à Philosopho virtutes mentis assignantur quinque: *Prima* est *Habitus primorum principiorum*, versans in iis, quæ demonstrari non possunt, sed cognitione simplici comprehenduntur; alio nomine vocatur *Intelligentia*. Hac imbutus intellectus facile assentitur primis principiis, quæ à Philosophis vocantur *Propositiones primæ*, effata, placita, ἀξιώματα; qualia sunt: *Impossibile est, idem simul esse & non esse. Totum est majus sua parte &c.* *Secunda* est *Sapientia*, quæ est cognitio rerum per causas altissimas & universalissimas, substantias scilicet à natura abstractas, quales sunt, Deus & Angeli. Discrepat ab intelligentia, quòd sit ratiocinatrix: à scientia, quòd ex causis altissimis aliquid colligat; scientia verò ex proximis. *Tertia* est *Prudentia*: hanc Aristoteles 6. *Ethic.* cap. 4 sic definit: ἐξίς μετὰ λόγῳ ἀληθῆς πρακτικὴ πρὸς τὰ ἀνθρώπων ἀγαθὰ καὶ κακὰ, i. e. *Habitus rectà cum ratione activus, in iis versans, quæ homini sunt bona vel mala.* *Quarta* est *Scientia*; éstque cognitio certa & evidens per causas: hanc definitionem Arist. 6. *Ethic.* cap. 3. sic exprimit: ἐμπροσγωσκομένων πᾶσα διδασκαλία: ex præcognitis omnis doctrina. *Quinta* est *Ars*; hæc ex Arist. 6. *Ethic.* c. 4. est habitus verà

verà

verâ cum ratione factivus; ἔξις μετὰ τῆς λόγου ἀληθείας ποιητική. Dicitur *habitus*, i. e. facilitas. Dicitur *verâ cum ratione*, i. e. juxta regulas rationi conformes. Dicitur *factivus*, i. e. qui efficit opus præscindendo, an illud sit in-vel externum. Distinguitur tamen hîc τὸ factivus ab activo; *Activum* enim Arist. tribuit prudentiæ, vultque idem esse ac electivum. *Factivum* verò tribuit arti, vultque idem esse ac operativum.

11. *Nota 2.* Artes aliæ liberales sunt & internæ; Mechanicæ, externæ & illiberales aliæ. *Liberales & internæ* sunt, quæ libero homine dignæ præcipuè perficiunt intellectum, nec post se opus externum corpore elaboratum relinquunt. *Illiberales, mechanicæ & externæ* sunt, quæ versantur circa opus externum corpore elaboratum. His prænotatis status quæstionis est; an Logica sit ars, eaque liberalis & interna?

12. *Dico.* Logica est talis ars. Ratio est, quia Logicæ convenit definitio artis internæ n. 10. & 11. allata. *Prob.* Logica est habitus juxta regulas suas rationi conformes effectivus definitionis, divisionis, argumentationis, & quidem internæ; cum Logica finem suum in ejusmodi operatione interna perfectè acquirat; ergo Logicæ convenit definitio artis internæ. *Confirmatur* 1. Operationes mentis sunt factibiles, dirigibiles, quia possunt esse vel non esse, benè vel malè fieri; ergo debet dari habitus ipsarum directivus: sed alius assignabilis non est, quàm Logica; ergo. *Confirm.* 2. autoritate D. Th. qui

qui I. 2. q. 57. a. 3. ad 3. Logicam annumerat artibus, ipsamque artium artem appellat.

13. *Objic.* 1. Logica est scientia: ergo non est ars. *Prob. conf.* Habitus scientiæ & habitus artis teste Arist. sibi opponuntur; ergo si Logica est scientia, non erit ars. *R. D. Ant. prob.* Habitus scientiæ speculativæ & habitus artis sibi opponuntur C. habitus scientiæ practicæ & habitus artis sibi opponuntur: *Subd.* & habitus artis liberalis internæ N. illiberalis & mechanicæ C. Disparitas autem est; quia ars mechanica versatur circa opus externum; ars autem interna versatur circa opus internum, sicut scientia practica, qualis est Logica.

Inst. Logica versatur circa syllogismos & definitiones vocales: sed hæ sunt opus externum; ergo. *R. N. maj.* hæc non sunt opus Logicæ, sed Logici vel discantis, vel docentis. Nam etiam mutus, perfectus esse posset Logicus.

14. *Objic.* 2. Arist. L. 2. *Ethic. c. 4* ait: de naturalibus actibus non dari artem, nec regulam; ergo Logica nequit dici ars dirigens operationes mentis, cum hæ sint actus naturales. *R.* Explico Arist. cum dist. de naturalibus actibus eodem semper modo se habentibus, quales sunt auditiones &c. non datur ars C. de actibus naturalibus, qui patiuntur varietatem, quales sunt in intellectu, qui veri & erronei esse possunt N.

15. *Objic.* 3. Ars ex Arist. L. 3. *Ethic. cap. 3.* consultat: sed Logica non consultat, cum ejus objectum aliter esse non possit; ergo. *R. I. Arist.*

Arist. 2. Phys. c. 8. ait, artem non consultare. R. 2. D. maj. Ars omnis consultat N. aliqua, quæ nimirum à variabilibus rerum circumstantiis & eventu dependet; v. g. Medica, Navigatoria, prout ipse Arist. loc. cit. advertit C.

16. *Observa* 1. Habitus activus non distinguitur à factivo per hoc, quod ille versetur circa opus internum; hic verò circa externum: sed per hoc, quod activus versetur circa actus voluntatis, quoad ea, quæ bona vel mala sunt hominis: Factivus autem circa actus intellectûs five tres mentis operationes. 2. Ars accuratiùs dividitur in artem strictissimè, strictiùs, & strictè dictam. *Strictissimè* talis est, quæ transit in materiam externam, & sensibile opus relinquit; ut ars ædificatoria. *Strictiùs* dicta est, quæ agit in potentiam motricem, sed non relinquit opus sensibile, ut ars citharizandi. *Strictè* talis est, quæ dirigit operationes mentis absque eo, quod agat in potentiam motricem, & opus externum relinquat, ut Logica. 3. Quando igitur Arist. distinguit artem à natura per hoc, quòd natura sit principium motûs in eo, in quo est; ars autem extra eum, in quo est; distinguit artem tantùm inadæquatè sumptam à natura: ars enim ut sic abstrahit ab eo, quòd effectus ejus sit in-vel externus; adhuc tamen distinguitur à natura, quòd natura sit principium primarium, ars secundarium; natura sit principium congenitum & physicum, ars verò acquisitum & morale.